

CALEA MOȘILOR (I)

Din trecutul unei vechi artere bucureștene

Victoria Gavril

Carmen Constantinescu

Calea Moșilor, una dintre cele mai vechi artere bucureștene, cunoscută cândva și ca Podul Târgului de Afară, a făcut obiectul a numeroase studii istorice, culturale și sociale.

Încă de pe vremea lui Matei Basarab, în plină necesitate de existență a unor locuri de desfacere a mărfurilor, pe lângă târgul din jurul Curții Domnești (Târgul Dinlăuntru) și a celui din preajma Bisericii Zlătari (Târgul de Sus) se simțea nevoia găsirii unui alt loc în care să se facă schimburi comerciale și acesta a fost găsit în jurul Bisericii Oborului Vechi. El a fost denumit Târgul de Afară. Acest târg apare în cronică domnitorului Constantin Brâncoveanu în jurul anului 1693. Drumul care ducea din centrul orașului către această piață a fost denumit Podul Târgului de Afară. Schimbarea denumirii acestei artere din Podul Târgului în Calea Moșilor este legată tot de existența unui târg, se pare mai vechi decât primul și anume Târgul Moșilor ce se deschidea primăvara în sâmbăta Rusaliilor, odată cu pomenirea morților sau a moșilor.

În timp se ajunge la unificarea celor două târguri (la mijlocul secolului al XIX-lea) - pe moșia Colentina a domnitorului Grigore Ghica.

Importanța acestui târg și a drumului comercial ce ducea la el denotă și din faptul că este prima stradă pietruită din București (1825).

În anul 1906 Calea Moșilor este menționată printre cele mai lungi artere bucureștene, ea având o lungime de 2830m.

Peste timp această stradă și-a păstrat aspectul comercial, printre case frumoase de locuit aflându-se magazine și ateliere ce luaseră locul fostelor hanuri, cârciumi și prăvălii.

Calea Moșilor ca și întreaga zonă adiacentă era în anii 1988-1989 supusă unui plan de sistematizare. Din acest motiv, Muzeul Municipiului București a format echipe complexe de muzeografi și fotografi pentru a consemna informații și imagini despre casele ce urmau a fi demolate în vederea realizării unei arhive a muzeului.

Calea Moșilor a fost împărțită în mai multe sectoare, repartizate mai multor echipe de cercetare. Echipa noastră era alcătuită din trei muzeografi - Victoria Gavril, Carmen Constantinescu și Florica Jebeleanu - iar pentru fotografiere ne-a sprijinit Dan Iliescu.

Din porțiunea Căii Moșilor pe care am avut-o în lucru, noi am selectat pentru acest studiu proprietățile de la numerele 65 la 117.

Pe Calea Moșilor, colț cu bulevardul Hristo Botev, la numerele **65, 65A, 65B și 67**, la data cercetării noastre pe teren în anul 1988, situația era următoarea:

- **numărul 65** nu apare; la **numărul 65A** se găsea un bloc, parter și cinci etaje nelocuit. Clădirea fusese avariata la cutremurul din 1977 iar locatarii (proprietari și chiriași) au fost

evacuați. În spatele acestei clădiri, se afla un alt bloc, parter și șase etaje. La **numărul 65B**, imobilul este alcătuit din parter și patru etaje. Proprietatea de la **numărul 67** a fost distrusă într-un incendiu cu mai mulți ani în urmă.

Data fiind situația acelor ani, când zona trebuia să fie sistematizată, am presupus că nu mai există interes pentru regularizarea numerotării străzii.

Am avut acces la clădirea de la **numărul 65B** unde am găsit următoarea situație: la parter se găsea o garsonieră și un apartament de trei camere, baie și bucatărie. Garsoniera, cu regim de proprietate particulară, era închisă în urma decesului Anei Tănăsescu iar apartamentul proprietate IAL era nelocuit. La etajul I, format tot dintr-o garsonieră și un apartament, locuiau patru persoane iar la etajul II, o singură persoană. La etajele III și IV, situația se repetă, ele fiind formate din câte o garsonieră și un apartament. Încălzirea se făcea cu lemne.

În "Cartea Funciară a Municipiului București și a comunelor subordonate" de la Arhivele Statului aflăm că proprietățile de la numerele 65, 65A, 65B și 67 au aparținut familiei Leon H. Löbel încă de pe la anul 1898. De-a lungul timpului, titlurile de proprietate asupra acestor bunuri s-au tot schimbat, ele revenind urmașilor lui Leon H. Löbel precum și a altor persoane, prin vânzări și cumpărări.

Pentru **Calea Moșilor numărul 65**, avem menționat în Anuarul Bucureștilor din anul 1918, pe arhitectul Athanase Lăzărescu. În dosarul blocului, la întocmirea acestuia, figura ca proprietar între anii 1932-1941 Maria Șerbănescu (născută Iorgulescu) din strada Verei nr. 9 care îl cumpărase de la Ecaterina Lăzărescu. La acea dată, proprietatea era constituită dintr-un teren de 125 m² și o casă cu parter și etaj. Casa era compusă dintr-o prăvălie, cinci camere și dependențe.

La **numărul 65A**, apare ca proprietar în Anuarul Bucureștilor din 1918 Leon H. Löbel. Ulterior, în anul 1946 proprietatea aparținea dr. ing. Alfred Löbel domiciliat în Calea Plevnei nr. 154; Charlotte Löbel domiciliată în strada Bradului nr.27; Helene Löbel din strada Traian nr.171 precum și Frida și dr. Ettinger din b-dul Carol nr.45. Toți aceștia vând, la această adresă, un teren de 220 m² către A. Hovici, Emil Calmanovici și ing. Edith Emanuel. Se pare că familia Löbel ridicase o construcție întrucât în anul 1946 Helene Löbel donează Casei Partidului Social Democrat (reprezentat prin I. Burcă și E. Merling) apartamentul 29 sc. 3 et. I și apartamentul 35 sc. 4 et. I. În anul 1947, moștenitorii lui Leon H. Löbel vând o mare parte din proprietățile lor din această clădire către diverse persoane ca: Roza și Ilie Văleanu, Petre Giurgea, Gheorghe Dumitrescu, etc. cu

prețuri între 42 și 70 milioane lei apartamentul.

Blocul era, în anul 1988, proprietate mixtă.

Pe Calea Moșilor la **numărul 69** am întâlnit o clădire cu parter, etaj și pod mansardat. Construcția are un plan neregulat și o curte interioară. Fațada principală are nenumărate deschideri și foarte multă ornamentație. În centrul fațadei se află o deschidere în arc semicircular. Deasupra intrării, în cartuș, apare monograma "A. H." Simetric față de intrarea principală, se găsesc două bovindouri dreapta-stânga pe console florale. Ferestrele sunt tripartite supraînălțate cu ghirlande florale. Deasupra intrării se poate vedea un balcon cu balustradă din fier forjat susținut pe console din zidărie. În holul de la intrare, în mozaic, este evidențiat anul „1909”. Toată construcția, atât la exterior cât și la interior, a fost bogat ornamentată cu stucaturi cu motive vegetale și animale (pomi și păsări). În holul de la casa scării, deasupra ușilor, sunt casetoane ovale cu peisaje pictate. Scara interioară este făcută din lemn cu baluștri fasonați. Stucatura prezintă în colțurile scării câte două figuri de amorași. Clădirea dispune de luminatoare. În camere se aflau sobe mari de teracotă de diverse culori: albe, verzi, kaki, cu capete bogat ornamentate.

La data studiului nostru pe teren, construcția era într-un stadiu avansat de degradare și din acest motiv era locuită doar parțial.

În Anuarul Bucureștilor din 1918, la această adresă figurează Anton Hilber, ceea ce se potrivește și cu monograma A.H. din cartușul montat deasupra intrării. În dosarul casei de la Arhive este menționată o proprietate compusă dintr-un teren de 632 m² și o casă, parter și etaj, având patru apartamente: două la parter a câte cinci camere și la fel la etaj, deci 20 de camere, 4 băi, 4 bucătării, holuri și dependințe. În anul 1932 a avut loc un partaj voluntar între urmașii lui Anton Hilber, așa încât, până în anul 1941, proprietatea aparținea următorilor: Eleonora Richter născută Hilber, Antonia Hermann născută Hilber, Ana Hilber, Maria Schiel, Luiza Schiel, Irina Schiel, Emilia Posch născută Schiel, Aurelia Nedoma născută Schiel și Louise Grosch născută Schiel, toți de origine germană.

În anul 1988, casa era deținută de IAL.

La **numărul 71** pe Calea Moșilor se află o construcție, parter și etaj, pe un plan în formă de "U". Fațada principală are la parter 3 ateliere cu ferestre mari și uși, o deschidere mare în arc semicircular precum și un gang spre curtea interioară.

La etaj se observă deschideri bipartite supraînălțate și, deasupra gangului, un balcon cu fier forjat.

La data studiului, casa se afla într-o avansată stare de degradare.

La parter se aflau ateliere de croitorie și încălțăminte iar etajul era nelocuit.

Cartea Funciară ne prezintă următoarele date: proprietarul Marcus Blumenfeld deținea un teren de 382 m² și o casă parter și etaj, compusă 10 camere și dependințe. La parter avea 3 prăvălii și 3 camere iar la etaj 2 apartamente de câte 3 și 4 camere.

Marcus Blumenfeld este menționat în Anuarul Bucureștilor din 1918.

În perioada 1918-1941, printr-un partaj voluntar, devin proprietari Bernard Florescu, Isac Blumenfeld și încă alți patru frați.

În anul 1988, imobilul era proprietate IAL.

La numărul 73 se află o construcție având parter și etaj. La parter era o prăvălie cu deschidere mare iar deasupra o cameră cu fereastră în patru foi supraînălțată și un mic balcon cu fier forjat. Parterul, care nu avea etaj pe toată lungimea sa, prezintă ferestre bipartite supraînălțate cu ancadrament din zidărie și ornamente florale la cheia ferestrelor.

În anul 1988, în această clădire, la parter, funcționau două ateliere de sculptură. Ele erau proprietatea Mariei Ghiurțan, care le moștenise de la fratele ei.

Etajul de deasupra prăvăliei era proprietatea familiei Radu, formată din patru persoane.

În Cartea Funciară am găsit următoarea documentație: pe 87 m² teren se afla o casă cu parter și etaj. La parter se găsea o prăvălie, camere și dependințe iar la etaj două camere, antreu și dependințe. Între anii 1905-1944, proprietatea era a Eufrosinei Balșenescu, fostă Ionescu, care o comparase de la Constantin Crăciunescu. În anul 1944, aceasta vinde parterul lui Teofil Pulcea și etajul lui Nicolae Suciu. În anul 1945, T. Pulcea, care reparase casa după stricăciunile produse de cutremurul din 1941, vinde parterul lui Petre Draga.

În anul 1988, clădirea era proprietate particulară.

Pe Calea Moșilor la numărul 75 este situată o casă cu parter supraînălțat pe un plan neregulat, cu multe deschideri-uși și ferestre, intrarea principală din curte și o latură mare spre stradă cu ferestre bipartite supraînălțate și ancadrame în zidărie la cheia de boltă a ferestrelor și la cornișă.

În aceia și curte se mai află o clădire - parter și etaj - cu trei intrări.

Cartea Funciară menționează că la această adresă existau două case. Corpul de la stradă avea 4 camere și dependințe iar celălalt avea câte două camere la parter și la etaj.

În dosarul proprietății nu apare titularul averii, pe copertă având scris cu creionul numele "Maria Tomescu din Urziceni județul Ialomița care are o fată Lelia Popovici din strada Apolodor".

În anul 1988, imobilele erau proprietate IAL.

Pe colț cu strada Sfinților se află numărul 77 al Căii Moșilor. Aici se găsește o construcție cu subsol și parter supraînălțat având o ornamentație foarte bogată atât la exterior, cât și la interior. Intrarea principală a casei are două coloane cu capitele florale și coloane adosate canelate. Ușa este din lemn sculptat cu fronton baroc și cartuș. Deasupra intrării se observă un cartuș cu scut și cu cornul abundenței. Treptele sunt din marmură. Deasupra ferestrelor bipartite, supraînălțate sunt frontoane triunghiulare cu amorași. Spre nord, se găsește o marchiză semicirculară din sticlă și fier forjat cu motive florale.

Interiorul este decorat cu capete de muze, medalioane florale, frize cu amorași și stucatură cu elemente florale. Deasupra ușilor sunt frontoane cu amorași și ghirlande. Imobilul are mai multe sobe și șeminee din faianță de calitate cu medalioane florale și frontoane rocaille. Subsolul are 6 camere iar parterul 6 camere și dependințe.

În conformitate cu Cartea Funciară, pe 632 m² teren se ridica o casă-parter cu 12 camere și dependințe (din care 6 camere se găseau la subsol).

În anul 1941, clădirea aparținea lui Anghelache Constantin zis Anghel Constantinescu, Milea și Maria născută Alexandrescu din strada Traian nr. 93 prin cumpărare de la Gertrude și M. Iustin din strada Dionisie Lupu.

În anul 1988, imobilul era proprietate mixtă.

Pe **Calea Moșilor** la **numărul 79**, pe o suprafață de 300 m² teren este proprietar încă din 1946 Statul român prin Ministerul Cultelor. Pe acest teren se află Biserica Sfinților, a cărui istoric va face obiectul unui viitor studiu.

Începând cu **numărul 81** până la **nr. 89** ale aceleiași străzi nu mai există nici o construcție. Cartea Funciară ne indică următoarele date:

La **numărul 81**, colț cu strada Sfinților se afla proprietatea Antoinettei Dr. Mayersohn, născută Marcu. Numele ei apare la această adresă și în Anuarul Bucureștilor din 1918. Soțul, dr. Lazăr Mayersohn, cumpărase de la Societatea Creditul Funciar Urban (1907-1941) un teren de 251 m² cu o casă, (parter, etaj și mansardă). La parter erau 2 prăvălii și o cameră, la etaj 5 camere și dependințe iar la mansardă 7 camere.

Dosarul proprietății de la **numărul 83** ne prezintă o casă cu parter și etaj, situată pe un teren de 119 m². Casa avea la parte o prăvălie, o cameră, o bucătărie și o magazie, iar la etaj 3 camere, bucătărie și spălătorie.

Proprietatea a aparținut din 1907 preotului Ștefan Cristescu zis Dumitrescu. În anul 1919 proprietatea este cumpărată de venețiana Cohen. Preotul Ștefan Cristescu se găsește ca proprietar și în Anuarul Bucureștilor 1918.

Pe colțul cu strada Armenească nr.1 se află un teren viran de 783 m². Cadastral, aici erau **numerele 85 și 87** ale Căii Moșilor. În Cartea Funciară apar ca proprietari între anii 1923-1941 Frederica Focșaner din Bulevardul Principele Mircea și Fani Franco din str. Caragiale nr.1. Era o moștenire de la tatăl lor Alex Perlmutter. În Anuarul Bucureștilor din 1918, aici este menționat ca proprietar Bilan Căncea.

Pe **Calea Moșilor** la **numărul 89**, pe 305 m² teren, exista o casă cu parter și etaj. La parter erau 3 prăvălii și 2 camere iar la etaj 4 camere cu dependințe. Între anii 1932-1941 figura ca proprietară Anastasia Braunstein născută Dichter, prin cumpărare de la Samuel Almosnino. În 1947, aici locuia Ștefania Braunstein și funcționa Farmacia „PiBronson”.

La **numărul 91**, colț cu strada Armenească se află o construcție în stare avansată de degradare.

Documentația proprietății care se află la Arhive ne indică următoarele: o casă cu parter (5 camere) și etaj (3 camere) se află într-o curte de 350 m² teren. Casa a aparținut încă de pe la 1878 lui Tănase Ignațiu care a dat-o ca dotă fiicei sale Ana Georgescu (născută Ignațiu). Corpul principal al clădirii a fost construit în 1906 iar atenasele în 1925. Ana Georgescu a dăruit casele vechi. Ea a construit o casă cu 5 camere la stradă și lipit de aceasta un alt corp

de clădire, parter și etaj cu câte 2 camere pe nivel.

În anul 1942 Ana dr. Georgescu și-a vândut proprietatea avocatului Ștefan Dobrescu cu condiția de a o lăsa să locuiască aici până la sfârșitul vieții.

În Anuarul Bucureștilor din 1918 la această adresă apare numele Elena Cordoneanu.

La data cercetării, imobilul era proprietate de stat (IAL).

La **numărul 93 al Căii Moșilor** există o construcție în formă de "L" cu parter și etaj, având mai multe intrări și un gang. Imobilul este parțial nelocuit.

Cartea Funciară ne indica drept prim proprietar pe Berta Moliner născută Hescheler care vinde în 1941 lui Stroe Drăgulănescu din Plopeni jud. Constanța.

Pe un teren de 170 m² se ridica o casă, parter și etaj, cu 9 camere și dependințe.

În anul 1988, casa era proprietate IAL.

Pe **Calea Moșilor** la **numărul 95** se găsește o construcție cu parter și etaj. Imobilul este bogat ornamentat. Intrarea principală se face printr-o marchiză, având încă 3 intrări pe latura cealaltă. Interiorul este de asemenea foarte bogat ornamentat cu: ghirlande florale în stucatură, frontoane triunghiulare deasupra ușilor, cartușe și medalioane cu zeul Pan.

Cartea Funciară menționează ca proprietar între anii 1931-1946 pe Sofia Grünberg născută Schick prin cumpărare de la Arthur Ryser. Acesta deținea proprietatea din 1929. Între anii 1942-1944, aici se găsea CNR (Consiliul Național de Românizare). În anul 1947, la această adresă locuiau: ing. Dinu Costache, Ana Diamantstein și Constantin Ifrim.

În Anuarul Bucureștilor din 1918 figurează aici numele lui Radu Săbăreanu. Întreaga proprietate constă din 750 m² teren precum și o casă-parter și etaj-cu 10 camere și dependințe.

În anul 1988, casa era proprietate de stat.

La **numărul 97** (în dreptul străzii Paleologu) se află o construcție – parter supraînălțat - cu intrarea principală din curte. Ferestrele sunt bipartite supraînălțate. Deasupra intrării este o copertină de sticlă și un fronton dreptunghiular. Cornișa are ca decorațiune frunze de acant și denticuli.

Având un plan neregulat, construcția se prelungește spre curte cu o parte de clădire - parter și etaj.

Cartea Funciară ne indică drept proprietar între anii 1912-1942 pe Maria Cireșanu născută Zissu, care comparase de la Filofteia Gheorghiu 1000 m² teren și o casă-parter cu 8 camere și 6 dependințe. În Anuarul Bucureștilor din 1918 la această adresă regăsim numele Mariei Cireșanu.

În Cartea de Telefon - București 1947 este menționat George Cireșanu.

În anul 1951 imobilul este cumpărat de Belu Cristea.

Construcția datează, conform actului de proprietate, din 1902. Construcției inițiale i s-au adăugat în timp altele, așa încât, în anul 1988, aici erau doi proprietari Belu Cristea Iuliu și Voichița Craioveanu. Ei dețineau 14 camere.

În anul 1988, casa era proprietate particulară.

La data cercetării noastre, pe **Calea Moșilor** la **numărul 99**, casa era demolată.

În dosarul proprietății de la Arhive am găsit următoarele informații: pe un teren de 895 m² se afla o casă cu parter și mansardă. La parter sunt 4 camere și dependințe iar la mansardă

- 3 camere și o debara.

Între anii 1902-1941, proprietatea aparține Polixeniei Paulina Hamangiu ca donație de la Dumitru Atanasiu (fostul soț). În anul 1947 Paulina Hamangiu locuia într-o parte a casei, iar în rest funcționa Întreprinderea Filderman-Bacău.

La numărul 101 - casa este demolată.

Documentația din Cartea Funciară ne relevă că pe 1150 m² teren se afla o casă cu 4 camere și dependințe. Între anii 1928-1946, prin cumpărare de la Eugenia cpt. Albu, devin proprietari, cu câte o pătrime, următorii: Beniamin Michelsohn, Maria Michelsohn născută Karmitz, Pascal Marian și Ana Pascal născută Karmitz.

În anul 1942 aici funcționa C.N.R.

Pe Calea Moșilor la numărul 103 există două corpuri de clădire. Cel din față, cu o fațadă pe trotuar și cu intrarea principală prin curte, are un parter supraînălțat cu deschideri rectangulare și ancadrame ornamentale în zidărie. La intrare se observă 2 coloane cu capitel. Deasupra intrării există un fronton triunghiular supraînălțat cu cartuș și ghirlande florale. Cornișa prezintă denticuli. Construcția se desfășoară pe un plan în formă de "L" și are 8 camere, o bucătărie și o cameră de serviciu.

Celălalt corp, construit pe un plan în formă de "U", este alcătuit din parter și 4 etaje. La fiecare nivel se găsesc câte 2 apartamente.

În dosarul referitor la această proprietate, aflăm că pe 750 m² teren se aflau două case. Prima era compusă din 8 camere, bucătărie și cameră de serviciu iar cealaltă casă avea la parter 3 camere pe hol și, la etaj, 4 camere, baie, două bucătării, două camere de servitori și 2 cămări. La mansardă erau 2 camere, spălătorie și uscătorie.

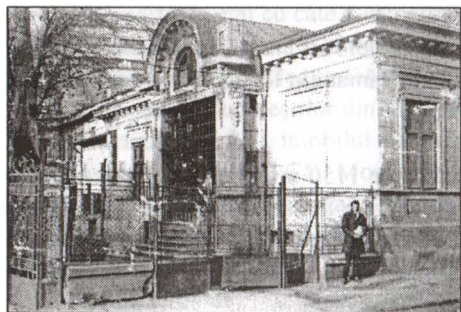
Încă din 1893 această proprietate (probabil terenul) i-a aparținut printr-o adjudecare lui G. Bedros. Urmașii lui Bedros respectiv: Anton și Vasile Bedros, Maria Unanian, Eleonora Marcovici și Zoe Sakim o vând în anul 1929 Clarei și lui Isidor Berger din strada Lipscani nr. 91. În anul 1942 aici funcționa C.N.R. Ulterior, în anul 1946, soții Berger vând o parte din proprietate lui Nicolae V. Russ. În același an, ei vor face o donație fiului lor minor Virgil Berger Safianu și către un alt fiu, Corneliu Alex. Berger Safianu.

În Anuarul Bucureștilor din 1918 figurează aici și Ana Bedros.

În Cartea de Telefon - București 1947 apar la această adresă: Gheorghe Ionescu-Bălăceanu, Titus Bragadireanu (magistrat), Petre Lupia și "Safianu I.H.B.-Stoțe-Mobile".

Din informațiile primite de la un locatar am aflat că un membru al familiei Safianu (fost furunizor al Casei Regale) și-a pus casa la dispoziția grupului Lucrețiu Pătrășcanu, Emil Bodnăraș, Dăniceanu Mocoini Stârcea, general Sănătescu, etc. pentru ședințe conspirative.

O altă informație de pe teren ne spune că Ionescu-Bălăceanu (cel care apare în Cartea de Telefon - București 1947) era administratorul Moșiilor Regale. El deținea etajul III din corpul B.

În anul 1988, cele două clădiri erau proprietate IAL.

Calea Moșilor numărul 105-la această adresă se găsesc patru clădiri.

Corpul A-la stradă este o casă (numai parter) frumoasă, cu ferestre dreptunghiulare și ornamentație în zidărie, ghirlande florale și denticuli pe cornișă. Intrarea se face din curte pe mai multe trepte semicirculare spre o ușă imensă din fier forjat și sticlă. Deasupra intrării se găsește un fronton semicircular, mult înălțat

având în centru o fereastră deasemeni semicirculară.

Corpul B este alcătuit din parter și etaj.

Corpul C și D sunt construcții mici, fiind constituite numai din parter.

Documentația pentru această proprietate (Cartea Funciară) menționează: patru case situate pe un teren de 975 m².

Clădirea principală (corpul A) era cea de la stradă și cuprindea 7 camere și dependințe. Dintre ele, 5 camere erau birouri iar ultimele 2 erau magazii.

Corpul B avea câte 7 camere la parter și etaj (din care, pe fiecare nivel, erau birouri, magazine și camere de servitori).

Corpul C era constituit dintr-o cameră și o magazie.

În corpul D funcționa o spălătorie.

Primii proprietari menționați în 1922 erau Clara și Anton Gros care vindeau în acest an lui Iosef Seber, comerciant S.A.R. "Semperit-cauciuc" și lui Racz Dezideriu-director.

În anul 1940, locuiau și funcționau cei menționați mai sus.

În Anuarul Bucureștilor din 1918 mai figurează aici și Costică Alexandrescu.

În Cartea de Telefon - București 1929 - la această adresă apare Iosef Seber (agent-comision) iar în Cartea de Telefon - București 1947 figurează "Sediul Partidului Social-Democrat - sector 2 -NEGRU".

În anul 1988, cele patru clădiri erau proprietate de stat (IAL).

Pe colțul cu strada Pictor Luchian, alături de un teren viran, se afla casa de la **numărul 107**. Este o construcție numai parter, pe un plan rectangular, cu multe deschideri pe fațada de la trotuar, evident foste prăvălii având 6 intrări de la stradă.

La data studiului nostru în zonă, imobilul avea 6 apartamente a câte 2 camere, hol și baie.

Dosarul casei de la Cartea Funciară menționează că pe un teren de 1075 m² se afla o casă cu 25 de camere și 6 bucătării. La întocmirea Cărții Funciare proprietatea îi aparținea lui Dumitru Mavrodin (magistrat) din

strada Antim nr. 62 care moștenise o parte de la tatăl său iar cealaltă parte o cumpărase de la Paulina Giugea și Constantin Mavrodin în anul 1928.

În Anuarul Bucureștilor din 1918 la această adresă figurează Anastase Nedelcovici.

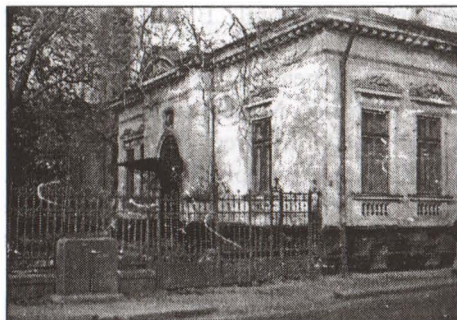
În Cartea de Telefon - București 1947 apare bodega "Pricop Gavrilă".

În anul 1988, clădirea era proprietate de stat (IAL).

În vecinătatea terenului viran menționat mai sus a fost **numărul 109**. Construcția de pe acel teren a fost demolată.

În Arhive am găsit următoarele date: proprietatea lui Ioan Vartanovici, constituită din 200 m² teren, casa cu 5 camere - unde avea și o prăvălie - și dependințe, a fost lăsată Eugeniei Vartanovici din strada Popa Nan nr. 25.

Pe celălalt colț cu strada Pictor Luchian, se află **numărul 111** al Căii Moșilor. Aici există o casă-parter supraînălțat - cu fațada principală și intrarea din curte. Ferestrele sunt bipartite, supraînălțate cu ornamentație bogată: frontoane cu cupe ornamentale și buchete de flori iar dedesubt balustrii. Intrarea este în arc în plicintru cu o copertină evantai susținută pe console din fier forjat și un fronton deasupra intrării deasemenea semicircular. În interior casa prezintă plafoane ornamentate cu stucatură și frontoane din lemn cu amorași deasupra ușilor.

Dosarul de la Arhivele Statului ne spune că, pe o suprafață de 550 m² teren, se află o casă cu 6 camere și dependințe. Între anii 1938-1941 figurau ca proprietari: dr. Viorica Ștefănescu Drăgănești născută Dănilă (ca dotă de la părinții ei), Maria și dr. Petru Dănilă care dețineau prin adjudecare de la moștenitorii lui F. Babici.

În Cartea de Telefon - București 1929, la această adresă locuia medicul bacteriolog-directorul Laboratorului de analize-dr. Petru Dănilă.

În anul 1988, casa era proprietate particulară.

Pe **Calea Moșilor** la **numărul 113** este situat un bloc interbelic. Acesta este compus din parter și 8 etaje. Din informațiile de pe teren am aflat că a fost construit în perioada 1938-1940 pentru italienii care lucrau la rafinăria Prahova. Blocul are 70 de apartamente. În anul 1988, etajele 2 și 3 erau ocupate de IPROLAM. La parter, etajul 1 și etajele 4-8, se află câte 4 apartamente pe nivel (câte 2 garsoniere, un apartament de 2 camere și un apartament cu 3 camere).

În anul 1988, imobilul era proprietate mixtă.

La **numărul 115** se găsește un bloc, parter și 6 etaje, ultimul etaj fiind în retragere de la fațadă. În bloc sunt 7 apartamente cu câte 3 camere și dependințe. De la locatari am aflat că proprietarul blocului ar fi fost Procop Dumitrescu,

consilier la Curtea de Casație. La intrarea în clădire, în partea stângă se află următoarea inscripție: „Arh. Nicu Georgescu-ing. Edgar Herivan, 1934”.

În anul 1988, imobilul era proprietate mixtă.

Lipit de numărul 115, pe aceeași stradă, se găsește un alt bloc, cu **numărul 117**. Blocul are 2 intrări și 13 apartamente. Pe fiecare nivel, sunt câte 4 apartamente: garsoniere și apartamente de 3 și 4 camere.

În anul 1988, în această clădire funcționau birouri ale Oficiului Național de Turism precum și ale cooperativei „Sporul”. Blocul era deținut în proprietate de stat și particulară.

Documentația de la Arhive ne arată că, la intersecția Căii Moșilor **numărul 119** cu Bulevardul Carol se afla un teren de 225 m². Acest teren era proprietatea „Epitropia Bisericii Ortodoxe Armenesti”. Epitropia face în anul 1945 un schimb de proprietăți cu Nicolae Lungu. În anul 1946, la acest număr este înregistrat un bloc cu 8 etaje, pe care proprietarul îl va vinde la diverse persoane.

În anul 1988, imobilul era proprietate mixtă.

*

Deși una dintre cele mai vechi zone ale Bucureștilor, pentru această porțiune a Căii Moșilor nu avem documente care să ateste clădiri mai vechi de anul 1902, dar este foarte sigur că ele au existat. Astfel, construcția de la numărul 69 are inscripționat, în mozaic în holul de la intrare anul „1909”.

Pentru casa de la numărul 91, documentele proprietății de la Arhive ne indică 1906 ca an de construcție pentru corpul principal și anul 1925 pentru dependințe.

La imobilul de la numărul 97 există actul de proprietate care atestă anul 1902 ca an de construcție.

Blocul de la numărul 115 are la intrare inscripția incizată prin care putem determina nu numai anul de construcție, dar și arhitectul și constructorul imobilului „Arh. Nicu Georgescu - ing. Edgar Herivan, 1934”.

*

În anul 1988, forma de proprietate era variată, ca de altfel în întregul București. Puține imobile erau deținute ca proprietăți particulare, unele erau proprietate mixtă și cele mai multe erau în proprietatea statului (IAL).

*

Ca funcționalitate, majoritatea caselor studiate erau locuințe. Excepție făceau cele de la numerele 71, 73, 105 și 117, care aveau funcționalitate mixtă - locuințe și magazine sau ateliere.

*

Ca structură socio-profesională se observă un mozaic, caracteristic zonei, care

cuprindea de la pensionari, casnice, studenți, elevi și copii preșcolari la persoane active cu studii superioare, medii, muncitori și anume:

- studii superioare: profesori, medici, veterinari, economiști, avocați, cercetători, ofițeri, ingineri, artiști plastici, traducători, magistrați, cântăreți de operă sau cu funcții de stat-miniștri .

- studii medii: funcționari, contabili, asistenți medicali, telefoniști

- muncitori și meseriași: mecanic auto, ospătar, casieră, magazioneri, tapițer, șofer, vânzători, instalatori, electricieni, măturători

*

Calea Moșilor, cunoscută din vechime pentru rolul ei negustoresc, cu imobile având în general fațada principală la stradă și cu prăvălii, se încadrează în stilul ambiental al zonei cu funcționalitate mixtă: locuințe, magazine, ateliere.

Bibliografie selectivă

- Fondul „Cartea Funciară a Municipiului București” – Arhive
- Anuarul Bucureștilor – 1918
- Cartea de Telefon - București 1929
- Cartea de Telefon - București 1947
- Cezara Mucenic – “Străzi, piețe, case din vechiul București” – Editura Vremea XXI
- București 2004 – pag. * - 38
- Constantin C. Giurăscu – “Istoria Bucureștilor” – Editura Sport, Turism – București 1979, pag. 69, 80, 318, 324

SUMMARY

The Calea Moșilor road had long been famous in Bucharest for its commercial importance and, in connection with this, for the specific architecture which kept rising along its sides. The buildings on the Calea Moșilor were at the same time shops and inhabitations.

